

Проблеми викладання

УДК 615:37.091.322-057.87

Н.І. Волощук, О.М. Денисюк

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА В СТУДЕНТСЬКОМУ НАУКОВОМУ ГУРТКУ КАФЕДРИ ФАРМАКОЛОГІЇ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Резюме. У статті висвітлена роль студентського наукового гуртка як виду самостійного навчання, що спонукає студентів аналізувати та систематизувати наукову інформацію, проводити експериментальні дослідження, здійснювати інтерпретацію отриманих результатів та оприлюднювати їх на наукових зібраннях

різного рівня. Показана роль науково-дослідної роботи студентів в інтенсифікації педагогічного процесу при вивченні фармакології.

Ключові слова: науково-дослідна робота, студентський науковий гурток, фармакологія.

Вступ. Вища школа в нашій країні перебуває в ситуації постійних змін, які пов'язані з переглядом як змістовних, так і процесуальних аспектів навчання майбутніх висококваліфікованих спеціалістів [4]. Сьогодні, враховуючи шалений темп розвитку медичних знань, конкурентоспроможний лікар-фахівець повинен вміти глибоко мислити, прогнозувати і приймати оперативні рішення. Це дало б змогу працювати в умовах не тільки української, а і Європейської та світової медицини. Саме тому питання формування пізнавальної активності, прагнення до професійного саморозвитку в студентів-медиків набувають особливої актуальності. Одним з ефективних шляхів формування в студентів навичок саморозвитку є робота в студентському науковому гуртку, розширює освітній досвід за допомогою залучення їх до наукових досліджень в академічному середовищі кафедри і вишу [1, 3].

Мета дослідження. Охарактеризувати роботу та відобразити особливості засвоєння студентами теоретичного матеріалу та практичних навичок з фармакології під час роботи в студентському науковому гуртку.

Основна частина. Як відомо, робота лікаря складається з умінь поставити діагноз і призначити адекватне лікування. Основи останнього закладаються при вивченні фармакології. Фармакологія як навчальна дисципліна має свої особливості порівняно з іншими предметами – постійна зміна ринку лікарських засобів (одні препарати вилучаються, інші, нові – додаються). Тому дуже важко встигнути за такими змінами, адже постійно змінювати програму навчання неможливо. Не збільшується також і кількість годин на викладання предмета, що дало б змогу розширити і поглибити знання та практичні навички студентів з фармакології. Тому невід'ємною частиною навчального процесу стає індивідуальна та самостійна робота студента, і особливо її позааудиторна складова, яка реалізується, у тому числі і через роботу в студентському науковому гуртку.

Коллективом кафедри фармакології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова приділяється велика увага роботі студентського гуртка, який започаткований засновником Вінницької школи фармакологів професором Олександром Олександровичем Столярчуком більш як 50 років тому. Традиції гуртка зберігаються на сьогоднішній день. Ефективність роботи гуртка зумовлена великим бажанням студентів працювати та особистою зацікавленістю викладачів. Щорічно в гуртку працюють біля 30-35 студентів не тільки третього курсу, на якому вивчається фармакологія, а й студенти старших курсів, які продовжують активно працювати, захопившись процесом наукових досліджень. Слід зазначити, що якщо для студентів III курсу робота в гуртку носить пізнавальний характер, то для студентів старших курсів вона дає можливість займатися самостійною науковою роботою.

Основними завданнями студентського наукового гуртка є:

- пропаганда серед студентів різних форм наукової творчості у відповідності з принципом єдності науки і практики;
- розвиток інтересу до фундаментальних досліджень та формування мотивації до дослідницької роботи;
- сприяння поглибленому засвоєнню матеріалу;
- виховання творчого ставлення до своєї професії через дослідницьку діяльність;
- підвищення якості професійної підготовки студентів;
- підготовка кваліфікованих наукових кадрів для магістратури та аспірантури.

Робота фармакологічного гуртка здійснюється за наступними напрямками:

- поглиблене вивчення лікарських засобів із фармакологічних груп, які входять до навчальної програми з експериментальною демонстрацією їх властивостей на лабораторних тваринах;

- самостійне оволодіння методиками експериментальних досліджень на лабораторних тваринах, індивідуальне (під керівництвом викладача) виконання фрагментів наукових досліджень у рамках НДР кафедри та / або допомога при виконанні таких досліджень, аналіз та узагальнення результатів і виступи на засіданнях гуртка або студентських наукових конференціях;
- реферативні доповіді на основі аналізу даних літератури про властивості нових груп та окремих препаратів;
- новітні технології, які використовуються для розробки та створення лікарських засобів;
- питання загальної фармакології та інших актуальних питань (поліпрагмазія, система фармаконагляду в Україні, біологічно активні добавки та їх використання, брендів та генеричні препарати тощо).

Ці питання презентуються на відкритих засіданнях студентського наукового гуртка, куди запрошуються всі бажаючі студенти – третьокурсники.

Як правило, у вересні розпочинається робота гуртка, складається план на рік, підбір тем, які будуть обговорюватися. Засідання гуртка, на яких доповідаються отримані результати, відбуваються щомісяця.

Однією з цікавих форм роботи гуртка є проведення навчального експерименту. Відомо, що експеримент може бути не тільки науковим, а й навчальним. Він є гарним дидактичним засобом. У порівнянні з науковими експериментами вони мають функцію сприяння пізнанню або функцію сприяння засвоєнню. Завдяки навчальним процесам, організованим у вигляді експериментів, забезпечується конкретно-наочний підхід до засвоєння студентами навчального матеріалу [2]. Навчальний фармакологічний експеримент на лабораторних тваринах (шурах, мишах, кролях) дає змогу наочно показати класичні властивості добре відомих лікарських засобів. До числа таких дослідів належать експерименти з демонстрації міорелаксуючої дії дитиліну, антихолінестеразних ефектів прозерину, протисудомної дії діазепаму та ін. Одним із варіантів навчального експерименту є перегляд відеофільмів відповідного змісту. Це сприяє більш глибокому запам'ятовуванню отриманих знань, адже відомо, що 80 % інформації людина сприймає через органи зору.

Науково-дослідна робота гуртка тісно пов'язана з напрямками науково-дослідницької роботи кафедри стосовно доклінічного дослідження фармакологічних властивостей біологічно активних сполук (актопротекторних, церебро-, кардіо- та гастропротекторних, антигіпоксичних, протиішемічних, протизапальних, знеболювальних, протисудомних та ін.). Кафедра фармакології тісно співпрацює з науково-дослідними лабораторіями Інституту органічної хімії НАН України, Запорізького державного медичного університету, Національного університету «Львівська політехні-

ка», ПАТ НВЦ «Боршагівський ХФЗ», фармацевтичної фірми «Дарниця». Робота, до якої активно залучаються гуртківці, проводиться на базі Науково-дослідної лабораторії доклінічного вивчення фармакологічних речовин, акредитованої МОЗ України.

Наукова робота гуртківців здійснюється за загальновідомою схемою наукового аналізу: вибір теми → стратегія і тактика досліджень → робота з науковою літературою → проведення експерименту досліджень → аналіз отриманих результатів → критерії якості дослідження → формування тексту наукової роботи.

Результати такої роботи знаходять своє відображення у виступах студентів на конференціях різного рівня, де вони, апробуючи свої навчально-дослідницькі роботи, проявляють навички ораторського мистецтва, вміння самостійно міркувати, висловлювати свої погляди на проблеми. Як правило, це цікаві доповіді у вигляді мультимедійних презентацій. Кожний доповідач відповідає на поставлені запитання, бере участь у обговоренні. Критеріями оцінки виступів є їх актуальність, самостійність, викладення матеріалу, отримані результати, наочність, вміння відповідати на поставлені запитання та відстоювати свою точку зору. Переможців нагороджують дипломами. Кращі доповіді рекомендують до участі в загальноуніверситетській конференції.

З року в рік зростає активність студентів і їх бажання займатися науково-дослідницькою роботою. Про це свідчить збільшення кількості опублікованих студентських наукових робіт. Велика увага приділяється спільним публікаціям у фахових наукових виданнях співробітників кафедри та студентів. Підготовка тез доповідей та статей за матеріалами проведених досліджень формує у студентів вміння аналізувати результати роботи, робити прогнози. Автори кращих студентських робіт мають змогу брати участь у наукових конференціях в інших медичних вишах.

Висновок

Таким чином, студентська науково-дослідна робота забезпечує належну підготовку фахівців, яка відповідає державним стандартам, і є важливим чинником у формуванні професійних компетенцій у студентів-медиків. Студент набуває навичок, які йому знадобляться протягом усього життя: самостійність суджень, уміння концентруватися, постійно збагачувати власний запас знань. Крім цього, успішна робота в студентському науковому гуртку, досягнення та науковий досвід стануть значною віхою в їх професійній кар'єрі.

Перспективи подальших досліджень. Для підвищення ролі студентського наукового гуртка вважаємо необхідним більш активно проводити спільні засідання наукових гуртків кафедри фармакології з науковими гуртками інших теоретичних дисциплін, а також клінічними кафедрами з актуальних проблем медицини; більш широко

здійснювати направлення кращих студентських робіт для участі в міжвишівських Всеукраїнських та міжнародних конференціях.

Література

1. Горчакова Н. О. Робота студентів у науковому гуртку – вид самостійного навчання відповідно до європейських стандартів / Н.О. Горчакова, Т.Ю. Небесна: матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції, присвяченої 55-річчю Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України [«Впровадження нових технологій за кредитно-модульної системи організації навчального процесу ВМ(Ф)НВ III-IV рівнів акредитації»] (м. Тернопіль,

26-27 квітня 2012 р.). – Тернопіль: Укрмедкнига, 2012. – С. 118-119.

2. Бобирьов В.М. Методологія навчального експерименту при викладанні базисної фармакології / В.М. Бобирьов, Т.О. Дев'яткіна, О.М. Важнича // Мед. освіта. – 2010. – № 4. – С. 46-48.
3. Шумко Б.І. Студентський науковий гурток як шлях підвищення рівня знань за кредитно-модульною системою / Б.І. Шумко, В.В. Шульгіна, Л.Я. Федонюк // Мед. освіта. – 2013. – № 1. – С. 81-83.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник / М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.

ИНДИВИДУАЛЬНАЯ РАБОТА В СТУДЕНЧЕСКОМ НАУЧНОМ КРУЖКЕ КАФЕДРЫ ФАРМАКОЛОГИИ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ

Н.И. Волощук, О.Н. Денисюк

Резюме. В статье освещена роль студенческого научного кружка как вида самостоятельного обучения, которое учит студентов анализировать и систематизировать научную информацию, проводить экспериментальные исследования, осуществлять интерпретацию полученных результатов и обнародовать их на научных собраниях разного уровня. Показана роль научно-исследовательской работы студентов в интенсификации педагогического процесса при изучении фармакологии.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа, студенческий научный кружок, фармакология.

INDIVIDUAL WORK AT THE STUDENTS SCIENTIFIC CIRCLE OF PHARMACOLOGY DEPARTMENT AS A FACTOR FOR PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION

N.I. Voloshchuk, O.M. Denysiuk

Abstract. The article deals with the role of student scientific circle as a form of self-education that teaches students to analyze and organize scientific information, conduct experimental research, make the interpretation of the results and make them public at various scientific conferences. The role of research work of students in educational process intensification in the study of pharmacology has been shown.

Key words: scientific research work, student scientific circle, pharmacology.

National Pirogov Memorial Medical University (Vinnytsya)

Рецензент – проф. І.І. Заморський

Buk. Med. Herald. – 2014. – Vol. 18, № 4 (72). – P. 257-259

Надійшла до редакції 06.10.2014 року